

КОЛЕКТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВ-УЧАСНИЦЬ УГОДИ ПРО УНІФІКОВАНИЙ ПАТЕНТНИЙ СУД ПРИ ПОРУШЕННІ ПРАВА ЄС

Стаття присвячена аналізу характеру та обсягу зобов'язань, взятих на себе державами-учасницями Угоди про Уніфікований патентний суд (англ. UPC Agreement), а також Регламентів № 1257/2012 про поширення співробітництва у сфері створення єдиної системи патентної охорони і № 1260/2012 про поширення співробітництва у сфері створення єдиної системи патентної охорони щодо відповідних положень про переклад, що входять до так званого «патентного пакету». Предметом дослідження є відповідальність держав-членів Європейського Союзу за зобов'язання, які виникли як наслідок їх участі в механізмі посиленої співпраці та підписання Угоди про Уніфікований патентний суд, а також процесуальні механізми притягнення до відповідальності за їх порушення.

Проведено аналіз правової бази, що регулює правосуб'єктність Уніфікованого патентного суду Європейського Союзу зокрема положень, що регламентують співробітництво Уніфікованого патентного суду Європейського Союзу з Судом справедливості Європейського Союзу, використання ним права Європейського Союзу при прийнятті рішень, а також відповідальність, що покладається на держави при порушенні права Європейського Союзу в результаті діяльності Уніфікованого патентного суду. Означено проблеми та виклики, які можуть виникнути після початку роботи Уніфікованого патентного суду, зокрема звернено увагу на відсутність деталізованого механізму регулювання питання колективної відповідальності держав-учасниць Угоди про Єдиний патентний суд перед Судом Європейського Союзу.

Визначено можливі наслідки порушення права Європейського Союзу та оцінені вірогідні стратегії, якими може скористатися Суд справедливості Європейського Союзу для притягнення держав до відповідальності, визначення характеру такої відповідальності та її обсягу. Перелічено недоліки певних методів накладення санкцій на учасників Угоди, зокрема оцінено ефективність фінансових санкцій, зважаючи на фінансову автономність Уніфікованого патентного суду Європейського Союзу. Запропоновано можливі альтернативи, до яких потенційно може звернутися Суд Європейського Союзу для більш ефективного захисту цілісності *acquis* Європейського Союзу, зважаючи на унікальну правову природу Уніфікованого патентного суду.

Зроблено висновки про проблеми та виклики, які стоятимуть перед інституціями ЄС, державами-членами, що беруть участь в посиленій співпраці з приводу Єдиного європейського патенту, а також самим Уніфікованим патентним судом Європейського Союзу як судом, який уособлює держави-члени Угоди, що робить його взаємодію з правопорядком Європейського Союзу безпрецедентним правовим явищем.

Ключові слова: Єдиний патентний суд, відповідальність, санкції, Суд справедливості Європейського Союзу.

Постановка проблеми. Створення Уніфікованого патентного суду багатьма практиками в сфері патентного права сприймається якщо не як інновація, то принаймні як значний прогрес в питанні гармонізації патентного законодавства Європейського Союзу (далі – ЄС). Прийняття Регламентів № 1257/2012 про поширення співробітництва у сфері створення єдиної системи патентної охорони і № 1260/2012 про поширення співробітництва у сфері створення єдиної системи патентної охорони щодо відповідних положень про переклад, а також набрання необхідної кількості ратифікацій Угодою про Уніфікований па-

тентний суд (далі – Угода) зняли сумніви з того приводу, що Єдиному Європейському патенту, який покликаний уніфікувати правове регулювання цієї сфери на території ЄС, бути. Водночас, неможливо не звернути увагу на особливу природу Уніфікованого патентного суду, який фактично є міжнародним судом, що діятиме на межі міжнародного права, права ЄС та національного права держав-членів.

Особливо багато питань викликають статті 20-23 Угоди про Уніфікований патентний суд, які закріплюють верховенство права ЄС при здійсненні судом своєї діяльності, застосовність процедури запиту на

винесення преюдиціальних рішень Судом ЄС, та індивідуальну та колективну відповідальність держав-членів Угоди та Уніфікованого патентного суду як такого за порушення права ЄС. Загальність положень, що закріплює відповідальність держав-членів Угоди породжує необхідність в конкретизації механізму притягнення таких суб'єктів до відповідальності. Більше того, Угода не визначає характер такої відповідальності, не дає жодних критеріїв для визначення тяжкості вчиненого правопорушення, і відповідно не надає жодних інструментів для підрахунку розміру санкцій, що мають бути накладені. Сумнів викликає навіть те, чи будуть ці санкції традиційно фінансовими, оскільки жодної конкретики з цього приводу акти «патентного пакету», до якого входять Регламенти № 1257/2012 та № 1260/2012, а також сама угода про Уніфікований патентний суд, не мають, відповідно після початку діяльності ЄПС інституціям ЄС необхідно буде вирішувати це питання безпосередньо за фактом порушення. В зв'язку з вищезазначеним постає питання, яким чином санкції, запроваджувані інституціями ЄС проти держав-членів індивідуально та колективно, зможуть вплинути на Уніфікований патентний суд та його тлумачення права ЄС, зважаючи на самостійність та фінансову автономність Уніфікованого патентного суду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правової природи Уніфікованого патентного суду та характеру колективної та індивідуальної відповідальності держав-членів Угоди про Уніфікований патентний суд було розглянуто в публікаціях наступних дослідників: Douwe de Lange (Доу де Ленг), Jacopo Alberti (Джакопо Альберті), Alfredo Pardi (Альфредо Іларді), Aurora Plomer (Аврора Пломмер), James Tumbidge (Джеймс Тамбрідж), Jelena Cerani (Єлена Серані), Franklin Dehousse (Франклін Дехаусс)

Метою статті є дослідження комплексного характеру проблеми індивідуальної та колективної відповідальності держав-членів Угоди про Уніфікований патентний суд ЄС та окреслення можливих шляхів заповнення прогалин її врегулювання.

Виклад основного матеріалу. Правове регулювання відповідальності Уніфікованого патентного суду ЄС та держав-учасниць Угоди про Уніфікований патентний суд (далі – Угода) передбачено главою IV Угоди (англ. Agreement on a Unified Patent Court). Так, ст. 20 Угоди відсилає нас до принципу верховенства права ЄС, зазначаючи, що: «Суд має застосовувати право Союзу в повній мірі і поважати його верховенство» [1].

Крім того, ст. 21 Угоди надає Уніфікованому патентному суду право звертатися з преюдиціальними запитам до Суду ЄС, посилаючись на процедуру,

передбачену ст. 267 Договору про функціонування ЄС, задля забезпечення правильності застосування та єдиного тлумачення права ЄС. Самі ж рішення Суду ЄС є обов'язковими для Уніфікованого патентного суду.

У випадку порушення Уніфікованим патентним судом права ЄС, відповідальність за збитки, нанесені внаслідок порушення права ЄС Апеляційною секцією Уніфікованого патентного суду, відповідно до ст. 22 Угоди, покладається на держави-члени Угоди відповідно до права ЄС, що регулює позадоговірну відповідальність держав-членів ЄС за збитки, завдані національними судами внаслідок порушення права ЄС.

Важливими є положення ст. 23 Угоди, в яких зазначено, що дії Уніфікованого патентного суду прямо відносяться до кожної держави-учасниці Угоди індивідуально для цілей ст. 258 - 260 Договору про функціонування ЄС. Нагадаємо, що процедури за цими статтями передбачають дії Європейської Комісії стосовно надання висновків щодо невиконання державами-членами своїх зобов'язань з подальшим винесенням цього питання на розгляд Суду ЄС в разі недотримання висновку Європейської Комісії та накладенням в судовому порядку зобов'язання сплати грошового стягнення [2]. Цей аспект відповідальності є доволі важливим, тому до нього ми повернемося пізніше. Таким чином, відповідальність за дії Уніфікованого патентного суду, що порушують право ЄС, покладається колективно та індивідуально на держав-учасниць угоди.

Як же провести розмежування, коли буде застосовуватися колективна відповідальність, а коли індивідуальна? Відповідно до ч. 2 ст. 22 Угоди про Уніфікований патентний суд, позов про відшкодування збитків за порушення *acquis* ЄС має подаватися проти держави-члена, в якій позивач є резидентом або де розташований центр діяльності (англ. *principal place of business*), а за відсутності резидентства в країні-учасниці Угоди чи розташування там центру діяльності – до компетентного органу цієї держави [1]. У тому ж випадку, якщо позивач взагалі не перебуває на території з жодної Договірної сторони, він може подати позов на одну з держав до компетентного суду тієї держави, на території якої засідає Апеляційна секція Уніфікованого патентного суду. Крім того, положення цієї статті зазначають, що суд компетентної держави має застосовувати принцип країни суду (лат. *lex fori*) при вирішенні спору у тому випадку, якщо те чи інше питання не врегульовано правом ЄС або Угодою про Уніфікований патентний суд. При цьому робиться уточнення про те, що міжнародне приватне право такої країни не є застосовним, таким чином виключаючи можливість колізійного відсилання. Отже, як вдалося визначити, поло-

женнями Угоди про Уніфікований патентний суд щодо відповідальності за збитки при порушенні права ЄС перш за все передбачається індивідуальна відповідальність держави-учасниці Угоди, на територію якої поширюється юрисдикція Уніфікованого патентного суду.

Що стосується колективної відповідальності, то вона закріплена в декількох статтях Угоди про Уніфікований патентний суд.

По-перше, ч. 3 ст. 22 Угоди передбачено, що держава-учасниця Угоди, яка відшкодувала збитки, спричинені порушенням Уніфікованим патентним судом права ЄС, має право отримати пропорційні внески, засновані на методі передбаченому в ст. 37 Угоди. В ч. 3 ст. 37 Угоди передбачено механізм фінансування Уніфікованого патентного суду, який полягає у розрахунку внеску кожної держави-підписанта Угоди відповідно до кількості діючих Європейських патентів на території кожної з держав на момент набрання Угодою чинності, а також відповідно до кількості Європейських патентів, щодо яких було подано позови про анулювання чи порушення за 3 роки, що передують вступу Угоди про Уніфікований патентний суд в силу [1].

По-друге, ми маємо ст. 23 Угоди, яка уможливає колективну дію ст. 258–260 Договору про функціонування ЄС. Механізм, який зазвичай стосувався відповідальності держав за дії їх національних судів, після набуття чинності Угоди про уніфікований патентний суд поширюватиметься і на порушення права ЄС власне Судом. Оскільки відповідальність за порушення права ЄС несуть держави-учасниці Угоди, то ці положення цілком органічно вписуються в загальну концепцію відповідальності держав за діяльність створеного ними міжнародного суду. Тим не менш, Джакопо Альберті в своїй статті, присвяченій аналізу потенціалу майбутніх взаємовідносин Суду ЄС й Уніфікованого патентного суду, слушно ставить питання стосовно того, яким чином Комісія буде подавати позов до держав-членів за порушення Уніфікованим патентним судом права ЄС. Автор статті зокрема наголошує на невизначеності порядку розрахунку розміру таких санкцій, оскільки інструментарій для Європейської комісії з цього приводу не передбачено, а також на можливих проблемах при визначенні кола держав, проти яких потрібно застосувати санкції [3, с. 17].

З одного боку, Угода про уніфікований патентний суд демонструє, що процедура, передбачена ст. 257 Договору про функціонування ЄС, відноситься до держав-учасниць Угоди як індивідуально, так і колективно. З іншого боку, оскільки створення суду за подібною моделлю було ініціативою всіх держав, що ратифікували угоду, то й ефект від порушення таким судом права ЄС потенційно розповсюджується на всі

ці держави, оскільки створений за спільною ініціативою Уніфікований патентний суд формує практику застосування права ЄС в сфері патентного права.

По-третє, індивідуальна відповідальність згадується в ч. 1 ст. 22 Угоди разом з колективною. В чому ж полягає власне колективність відповідальності держав-членів, що є учасницями Угоди про Уніфікований патентний суд? На цьому етапі точно сказати, яким чином Комісія та Суд ЄС будуть визначати колективний або індивідуальний характер відповідальності у кожному конкретному випадку, не є можливим через відсутність практики Уніфікованого патентного суду, оскільки він ще не розпочав свою діяльність. Ми ж зупинимося на положеннях установчої для Уніфікованого патентного суду Угоди, які вказують на те, що можливість держави, що відшкодує збитки за порушення права ЄС, компенсувати свої збитки за рахунок пропорційних внесків інших держав-учасниць Угоди. Це і є певною солідарною відповідальністю держав-учасниць Угоди. Оскільки навіть якщо справа стосуватиметься однієї конкретної національної юрисдикції, ця норма перерозподіляє затрати на відшкодування збитків від порушення права ЄС між усіма державами, що підписали й ратифікували Угоду про Уніфікований патентний суд. Крім того, на те, що держави-члени ЄС, які зобов'язали себе умовами Угоди про Уніфікований патентний суд, колективно відповідають за порушення створеним за їх ініціативою судом права ЄС, вказує ч. 1 ст. 4 Угоди про Уніфікований патентний суд, в якій зазначено, що суд має правосуб'єктність в кожній державі-учасниці Угоди та має мати найбільш широку дієздатність щодо юридичних осіб за національним правом в цих державах.

Колективний характер відповідальності, крім нормативних положень, розкривається також шляхом розширеного тлумачення як положень Угоди про Уніфікований патентний суд, так і в цілому специфіки інституту посиленої співпраці в рамках ЄС.

Зважаючи на відсутність практики як самого Уніфікованого патентного суду, так і Суду ЄС щодо порушень патентним судом права ЄС, доцільним буде звернутися до доктрини. Так, Франклін Дехаусс в своїй статті, досліджуючи історію розвитку ідеї гармонізації патентного права на території Європейських співтовариств, а пізніше і ЄС, зазначає, що Уніфікований патентний суд спирається на надзвичайно нестандартну модель посиленої співпраці, яка відрізняється від усіх інших ініціатив з посиленої співпраці в минулому [4, с. 24]. І дійсно, сама історія посиленої співпраці з питань гармонізації патентного законодавства вказує на те, що це є волею держав, які виробили стратегію у відповідь на позицію Суду ЄС стосовно укладення угоди між ЄС, державами-членами та третіми державами. Так, у своєму висно-

вку 1/09 від 8 березня 2011 року, Суд ЄС зазначив, що створення міжнародного суду на основі міжнародної угоди не буде відповідати Установчим договорам, оскільки відбере у національних судів право застосування права ЄС в питаннях, що стосуються патентного права, а відокремленість такого суду від інституційної системи ЄС загрожуватиме єдності правозастосування на території ЄС та порушить принцип, відповідно до якого судова система ЄС заснована на співпраці національних судів держав-членів з Судом ЄС [5].

Незважаючи на це, спроби створення уніфікованого суду з патентних питань не припинилися навіть після такого, здавалося б, очевидного висновку рішення Суду ЄС. Розуміючи складність подолання вищенаведених Судом ЄС проблем, держави-члени пішли на безпрецедентний крок – якомога більше віддалити новий суд від інституційної системи ЄС та зробити ставку на його правову й фінансову автономність. Так, досліджуючи історію створення Уніфікованого патентного суду в своїй статті, Єлена Сераніч звертає увагу на те, що доступ до висновку Юридичного департаменту Ради ЄС, в якому визначалося, чи відповідають вже модифіковані проекти угод про створення Уніфікованого патентного суду праву ЄС, було закрито для публіки. Авторка задається питанням, чому це було зроблено і чи була в цьому потреба, якщо висновок був позитивним [6, с. 246].

Зважаючи на відомості й факти, наведені вище, можна зробити висновок, що положення Угоди про Уніфікований патентний суд про відповідальність держав-учасниць угоди потребують деталізації, а перед Європейською Комісією та Судом ЄС вже невдовзі стоятиме завдання з вироблення єдиного підходу з розслідування випадків порушення права ЄС Уніфікованим патентним судом. Як вже було згадано вище, нагальними питаннями є: коло суб'єктів, вид відповідальності та її ефект на Уніфікований патентний суд. Зупинимося на цих трьох аспектах детальніше та спробуємо визначити, яку стратегію Суд ЄС та Комісія можуть обрати після початку діяльності Уніфікованого патентного суду.

При визначенні кола суб'єктів відповідальності, на нашу думку, варто звернути увагу на преамбулу Угоди про Уніфікований патентний суд, в якій зазначено, що цей суд є частиною судової системи держав-членів, оскільки він є єдиним судом для всіх держав-учасниць Угоди. Тепер поглянемо на ч. 2 ст. 22 Угоди про Уніфікований патентний суд. На перший погляд, вона чітко встановлює, що позов подається до компетентного органу конкретної держави. Проте ч. 3 цієї статті вказує на можливість держави, що відшкодує збитки за рішенням Суду ЄС, пропорційно компенсувати свої витрати з бюджетів інших

держав-учасниць Угоди. Таким чином, можна говорити про певний дуалізм в баченні цієї проблеми. У баченні Комісії або Суду, санкція накладається на конкретну державу. У баченні ж держав-учасниць Угоди мова йде так чи інакше про спільні фінансові зобов'язання, оскільки витрати на відшкодування збитків можуть рівномірно розподілятися між ними за критерієм кількості діючих на території тієї чи іншої держави-члена Угоди Європейських патентів.

Що стосується виду відповідальності та дій Комісії із запобігання майбутніх порушень права ЄС, то, перш за все, варто звернути увагу на певну особливість застосування ст. 258–260 Договору про функціонування ЄС при оцінці дій Уніфікованого патентного суду. Так, зважаючи на ст. 258, за загальним правилом, якщо Комісія вважає, що держава-член не виконала зобов'язання за Договорами, то вона видає обґрунтований висновок із цього питання після надання зацікавленій державі змоги надати свої пояснення. Якщо зацікавлена держава не дотримується цього висновку протягом встановленого періоду часу, Комісія може винести питання на розгляд Суду Європейського Союзу. З огляду на автономність Уніфікованого патентного суду, чи буде перша, адміністративна, стадія вирішення питання про порушення права ЄС ефективною?

Припустимо, що Уніфікований патентний суд, а саме його Апеляційна секція, виніс рішення з приводу анулювання Європейського патенту з унітарним ефектом і Комісія, зважаючи на положення Угоди про Уніфікований патентний суд, звертається до компетентних органів держави, в якій позивач є резидентом чи має центр діяльності, і надає цьому органу свій висновок, за недотримання якого державу чекають санкції від Суду ЄС. Навіть якщо держава бажала би виправити порушення, чи могла б вона це зробити?

Уніфікований патентний суд є автономним не лише у фінансовому плані, а й в плані організації своєї роботи. Відповідно до ст. 87 Угоди про уніфікований патентний суд, функції щодо зміни умов Угоди в разі необхідності такої приймає Адміністративний Комітет Суду, який складається з представників держав-членів Угоди, по 1 представнику від кожної держави-члена. Частина перша цієї статті передбачає, що через 7 років після набрання Угодою про Уніфікований патентний суд чинності або після винесення Судом 2000 рішень щодо порушень патентних прав, і потім за необхідності на більш регулярній основі, Адміністративний Комітет повинен провести широкі консультації з державами-членами Угоди на предмет функціонування, ефективності та фінансової спроможності Суду, а також щодо довіри до якості винесених Судом рішень, в результаті яких Адміністративний Комітет може прийняти рішення

про внесення змін до Угоди. В той же час, відповідно до ч. 2 цієї ж статті, Адміністративний Комітет може за власною ініціативою внести зміни до Угоди про Уніфікований патентний суд, щоб привести її у відповідність до міжнародної угоди з питань патентного права або права ЄС. Більше того, держава-член Угоди, відповідно до ч. 3 ст. 87 Угоди, має право протягом 12 місяців після внесення змін до Угоди зробити застереження про нерозповсюдження не неї нових умов, в результаті чого повинна буде зібратися Конференція з перегляду умов угоди, що складатиметься з держав-членів Угоди. Таким чином, виходить, що держава, яка хоче донести позицію щодо зміни положень Угоди має наступні варіанти дій:

а) чекати 7 років чи винесення 2000 рішень Судом;

б) має кожного разу повідомляти суд про незастосовність до неї тих чи інших змін до Угоди, (якщо такі взагалі будуть), щоб ініціювати конференцію держав-членів Угоди, в результаті якої, можливо, вдасться досягти консенсусу;

в) представники держав, що складають Адміністративний Комітет, мають прийняти рішення про внесення змін до Угоди про уніфікований патентний суд. Причому порядок голосування, винесення питань на порядок денний має регламентуватися процедурними правилами Комітету, які затверджує сам Комітет.

Враховуючи все вищенаведене, ефективність процедури накладення фінансових санкцій викликає сумніви, адже роль власне держави у функціонуванні Уніфікованого патентного суду фактично не дозволяє достатньо швидко вносити зміни до Угоди про уніфікований патентний суд. Крім того, внесення змін до Угоди про Уніфікований патентний суд саме по собі не є гарантією того, що сам Суд змінить підхід до застосування права ЄС. Єдиним чинником, що може змусити Уніфікований патентний суд змінити свою практику, є преюдиціальне рішення Суду ЄС та право Уніфікованого патентного суду співпрацювати з Судом ЄС з питань правозастосування. Проте правова природа Уніфікованого патентного суду фактично означає те, що маючи право на звернення з преюдиціальним запитом до Суду ЄС, жодних ефективних механізмів з впливу на Уніфікований патентний суд, окрім як тиск на держав-членів Угоди, не існує.

Оскільки Уніфікований патентний суд уособлює держави-члени Угоди, як ми вже могли переконатися раніше, візьмемо стандартні санкції, які застосовують Суд ЄС і Комісія щодо держав-членів ЄС. Ними є штрафні санкції з використанням певних коефіцієнтів та обмеження фінансування тих чи інших ініціатив в рамках однієї держави, причому другий спосіб санкціонування має суто політичну природу. Обидва заходи, при їх використанні в ситуації з Уні-

фікованим патентним судом, зводяться до того, що держави-члени в будь-якому разі вимушені будуть оплатити збитки через неможливість прямо та своєчасно вплинути на політику правозастосування Уніфікованого патентного суду. І хоча збитки й будуть компенсовані, ані Європейська Комісія, ані Суд ЄС не досягнуть головної мети – захисту права ЄС, забезпечення єдності його тлумачення й застосування на території Союзу.

Які ж можливі альтернативи можуть мати місце при вирішенні цього питання? Відповідно до ч. 1 ст. 12 Угоди про Уніфікований патентний суд, Адміністративний Комітет, окрім як з представників держав-учасниць Угоди, складатиметься ще й із представника Європейської Комісії в якості спостерігача. Потенційно таке представництво має посприяти інформованості Комісії щодо процесів, що відбуватимуться всередині адміністративної структури Суду. Таким чином створюється певна зв'язуюча ланка між Комісією як інституцією ЄС та Уніфікованим патентним судом як міжнародним судом.

Якщо проаналізувати всі вищенаведені способи внесення змін до Угоди про Уніфікований патентний суд, потенційно найбільш швидким та ефективним є той спосіб, коли всіх представників держав-учасниць Угоди, або принаймні кваліфіковану їх більшість, вдасться переконати в необхідності внесення змін до положень Угоди. Комісія, виконуючи всередині ЄС функцію нагляду за дотриманням законодавства ЄС та враховуючи колективний характер відповідальності держав за порушення Уніфікованим патентним судом права ЄС, може надати висновок одночасно всім державам-учасникам Угоди, наче звертаючись до суду, який їх всіх і уособлює. Держави ж в свою чергу, діючи через представництво в Адміністративному Комітеті, можуть ініціювати зміни до Угоди про Уніфікований патентний суд, деталізуючи положення про відповідальність, розширюючи зобов'язання Суду стосовно співпраці з інституціями ЄС та додаючи в Угоду положення, направлені на інтеграцію практики Уніфікованого патентного суду в парадигму права ЄС. Звичайно, це не усуває проблему впливу на Суд та застосування ним права ЄС повністю. Тим не менш, це може пом'якшити удар, що може бути нанесений по державам-членам через можливі несприятливі наслідки діяльності Уніфікованого патентного суду.

Висновки. Підсумовуючи, варто зазначити, що проблема відповідальності держав-членів ЄС, що взяли на себе ініціативу з гармонізації патентного законодавства на території ЄС, має розглядатися через призму унікальної, безпрецедентної правової природи Уніфікованого патентного суду. Аналіз положень міжнародної угоди та права ЄС, з яким вона має співпрацювати в майбутньому, наштовхує на

думку, що складнощі, що виникли при створенні Уніфікованого патентного суду, навряд чи будуть останньою й найбільшою проблемою, пов'язаною за гармонізацією патентного права в ЄС. Невизначеність деяких положень Угоди про Уніфікований патентний суд та неоднозначне їх тлумачення як інституціями ЄС, так і самим Уніфікованим патентним судом, може призвести до наслідків, що можуть виявитися фатальними для цієї міжнародної ініціативи.

Попри це, держави-члени ЄС при здійсненні такого сміливого кроку вперед, який можна охарак-

теризувати як «стрибок у темряву», все ж змогли передбачити інструментарій для поліпшення ситуації в разі виникнення суперечок між правопорядком ЄС та новоствореним судом. Початок діяльності Уніфікованого патентного суду безумовно стане визначною подією в історії ЄС та черговим викликом для держав-членів та інституцій на шляху до поглибленої інтеграції в сфері патентного права. Крім того, подібний прецедент, в разі його довгострокової успішності, може спонукати держав-членів до подібних гармонізаційних рухів в майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Agreement on a Unified Patent Court. 2013/C 175/01. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A42013A0620%2801%29>.
2. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. 2016/C 202/01. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12016ME%2FTXT>.
3. Alberti, J. (2017). New developments in the EU system of judicial protection: The creation of the unified patent court and its future relations with the cjeu. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*. 2018. No. 24(1). pp. 6-24.
4. Dehousse F. The Unified Court on Patents: The New Oxymoron of European Law. *Egmont Paper*. No. 60, pp. 5–41.
5. Opinion of the Court (Full Court). 8 March 2011. Opinion delivered pursuant to Article 218(11) TFEU - Draft agreement - Creation of a unified patent litigation system - European and Community Patents Court - Compatibility of the draft agreement with the Treaties. URL: <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:62009CV0001>.
6. Ceranic, J. (2017). The Unified Patent Court A New Judicial Body for the Settlement of Patent Disputes within the European Union. *EU and Comparative Law Issues and Challenges Series*. 2017. No. 1. pp. 238-255.

REFERENCES

1. Agreement on a Unified Patent Court. 2013/C 175/01. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A42013A0620%2801%29>
2. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. 2016/C 202/01. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12016ME%2FTXT>
3. Alberti, J. (2017). New developments in the EU system of judicial protection: The creation of the unified patent court and its future relations with the cjeu. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 24(1), 6–24.
4. Dehousse F. The Unified Court on Patents: The New Oxymoron of European Law. *Egmont Paper*, 60, 5–41.
5. Opinion of the Court (Full Court). 8 March 2011. Opinion delivered pursuant to Article 218(11) TFEU - Draft agreement - Creation of a unified patent litigation system - European and Community Patents Court - Compatibility of the draft agreement with the Treaties. Retrieved from: <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:62009CV0001>
6. Ceranic, J. (2017). The Unified Patent Court a New Judicial Body for the Settlement of Patent Disputes within the European Union. *EU and Comparative Law Issues and Challenges Series*, 1, 238-255.

MARYNIV IVANNA

PhD in Law, Associate Professor at the Department of European Union Law
of the Yaroslav Mudryi National Law University

COLLECTIVE LIABILITY OF THE MEMBER STATES OF THE UNIFIED PATENT COURT AGREEMENT

Problem setting. This article is devoted to the analysis of the scope of obligations, accepted by the Contracting States in the Agreement on a Unified Patent Court, as well as in the EU Regulations № 1257/2012 on implementing enhanced

cooperation in the area of the creation of unitary patent protection and № 1260/2012 on implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection with regard to the applicable translation arrangements, that all form the so-called «patent pack». The subject of this research is EU Member States' responsibility for the obligations, deriving from their activity via the enhanced cooperation mechanism and the procedural models of them being held responsible for the possible EU law infringements.

The analysis of the legal base, governing the legal personality of the Unified Patent Court, including the clauses, that outline the interactions between the Unified Patent Court and the European court of justice, has been conducted. The problems and probable challenges, that will have appeared when the Unified Patent Court becomes operational, have been set, primarily stressing the problem of absence of a detailed Contracting Member States' collective liability provision within the Agreement on a Unified Patent Court.

Probable outcomes of EU law infringements have been detected and the available strategies, that can be used by the Court of Justice of the European Union for enforcing liability on the Member States and ruling its decisions on the scope and severity of such a liability, have been discovered.

The conclusion about the problems and challenges, that might appear before the EU institutions, Member States, taking part in the enhanced cooperation concerning the creation of the Unified Patent Court, which will impersonate the Contracting States of the Agreement of a Unified Patent Court, has been made.

Analysis of recent researches and publications. The issues of the legal nature of the Unified Patent Court and the nature of collective and individual responsibility of the member states of the Unified Patent Court Agreement were considered in the publications of the following researchers: Douwe de Lange, Jacopo Alberti, Alfredo Ilardi, Aurora Plomer, James Tumbridge, Jelena Cerani, Franklin Dehousse, Franklin Dehousse.

Target of the research is to study a complex nature of the issue of individual and collective liability of the Contracting States via the Unified Patent Court agreement and to outline the possible ways of fulfilling the flaws of its legal regulation.

Article's main body. The legal rules, governing the Unified Patent Court's liability are set in Chapter IV of the Agreement on a Unified Patent Court. Article 20 of the Agreement on a Unified Patent Court points at the EU law primacy principle, which reads as follows: «the Court shall apply Union law in its entirety and shall respect its primacy». Moreover, article 21 of the Agreement on a Unified Patent Court gives the Unified Patent Court the right to request preliminary rulings from the Court of Justice of the European Union, the decisions of which appear to be binding on the Unified Patent Court.

In case of EU law infringement, the liability for the damages shall be incurred upon the Contracting States of the Agreement on a Unified Patent Court collectively and severally, in accordance with the EU law governing the Member States' non-contractual liability for damages caused by the infringements of the EU Law, that result from the faulty application of the EU law by the national courts of the Member States.

According to the provisions of article 23 of the Agreement of a Unified Patent Court, the Unified Patent Court's actions shall be directly attributed to each Contracting State, concerning the scope of articles 258 – 260 of the Treaty on the functioning of the European Union. The rules in these articles cover the actions of the Commission of the European Union regarding the summaries, made by this institution in case of a reasonable suspicion of the Member State's EU law infringements, involving a lawsuit to the Court of Justice of the European Union. The aspect of the liability and damages, conferred by the Court of Justice of the European Union on the Member State, are worth being made a detailed research of further in this paper.

Conclusions and prospects for the development. To sum this up, it's worth noting, that the problem of EU Member States' liability for taking action of harmonizing the field of patent law by means of an international treaty must be considered in light of an unprecedented legal nature of the Unified Patent Court. The analysis of the legal construction, governing the future activity of the Unified Patent Court can be hardly described as the only and the most complicated problem, which might actually arise as soon as the Unified Patent Court becomes operational. Nevertheless, the Member States of the EU have managed to make a truly daring step forward towards the patent law unification, that can only be praised as a remarkable event in the history of the Union, that will surely entail more challenges for the EU Member States and institutions. However, such an outstanding experiment, in case of its success, may create an attractive harmonization instrument for the EU Member States in the foreseeable future.

Key words: the Unified Patent Court, the European Court of Justice, liability, damages.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Маринів І. І. Колективна відповідальність держав-учасниць Угоди про Уніфікований патентний суд при порушенні права ЄС. *Право та інновації*. 2023. № 1 (41). С. 83–89.